

Implementatieplan

Shantala Babymassage

Individueel

Een combinatie van babymassage en opvoedingsondersteuning
aan huis in de context van de jeugdgezondheidszorg

**Shantala
Babymassage**

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Shantala Babymassage Individueel met opvoedondersteuning

Wil je in de context van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) vroegtijdig en laagdrempelige ondersteuning bieden aan gezinnen die in de babytijd spanning in het ouderschap of de opvoeding ervaren?

‘Shantala Babymassage Individueel’ informeert en ondersteunt gezinnen met een verhoogde kans op problemen in het contact tussen ouders en kind, en gezinnen met uitdagingen of spanning bij het ouderschap of de opvoeding. Een getrainde jeugdverpleegkundige bezoekt gezinnen thuis en biedt laagdrempelige ondersteuning van ouderschap en het contact tussen ouder en kind. Dit doet de jeugdverpleegkundige door ouders babymassage te leren, en gelijktijdig achter de voordeur gerichte opvoedondersteuning te bieden.

Dit implementatieplan helpt bij de invoering van de interventie ‘Shantala Babymassage Individueel (met opvoedondersteuning)’ binnen JGZ-organisaties.

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Shantala babymassage: doelgroep, doel en onderbouwing

Shantala Babymassage Individueel is een combinatie van praktische babymassage-instructie en opvoedondersteuning aan huis. De interventie is als erkende, theoretisch goed onderbouwde interventie opgenomen in het interventie-overzicht van [Loket gezond leven \(Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu - RIJUM\)](#) en in de [Databank Effectieve Jeugdinterventies \(Nederlands Jeugdinstituut - NJi\)](#).

De aanmelding en uitvoering van de interventie vinden plaats binnen de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Gezinnen kunnen worden aangemeld als zij voldoen aan een of meerdere indicatiecriteria. De interventie wordt uitgevoerd door een als 'babymassagedocent' gecertificeerde jeugdverpleegkundige.

Shantala Babymassage Individueel wordt veelal aan moeders met hun baby aangeboden. Maar ook vaders of andere verzorgers kunnen deelnemen. Voor de leesbaarheid van dit implementatieplan wordt verder 'moeder' en 'haar' gebruikt.

Tijdens drie huisbezoeken leert de ouder om haar baby te masseren volgens de Shantala babymassagetechniek. De babymassagetechnieken worden voorgedaan op een pop; de ouder masseert zelf de baby. Daarnaast bespreekt de babymassagedocent verschillende relevante (opvoed)thema's. Daarbij komen vaste basisthema's aan bod en kan de ouder vragen stellen. De ouder wordt gestimuleerd om tussen de huisbezoeken door en na afloop van de interventie de baby te blijven masseren.

In het kort

Met Shantala Babymassage Individueel (met opvoedondersteuning) kan de JGZ in gezinnen met een verhoogde kans op problemen in het contact tussen ouders en kind (risico op hechtingsproblemen; bijvoorbeeld bij een huil- of premature baby) en gezinnen met uitdagingen of spanning bij het ouderschap of de opvoeding, ouders laagdrempelig ondersteunen in het ouderschap en bij het opbouwen van een band met hun baby. Dit doet de jeugdverpleegkundige door ouders babymassage te leren, en gelijktijdig achter de voordeur gerichte opvoedondersteuning te bieden.

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Doelgroep interventie

De interventie richt zich op ouders met een baby van 6 weken tot 9 maanden oud waarbij een risico bestaat op hechtingsproblemen. Het gaat daarbij om een risico dat ontstaat door problemen of stress die ouders ervaren bij het ouderschap of de opvoeding. Of het kan gaan om een verhoogde kans op problemen met de interactie tussen ouder en kind, zoals bij een huilbaby of premature baby. Bij vroeggeboorte wordt wat betreft 'leeftijd' van de baby uitgaan van de gecorrigeerde leeftijd (dus vanaf de uitgerekenende datum).

Doel interventie

De interventie is gericht op ondersteuning van het kansrijk opgroeien van kinderen in de cruciale fase van de eerste 1000 dagen. Het doel van de interventie is om een veilige gehechtheidsrelatie tussen ouder en kind te bevorderen door:

- Vergroten van de sensitiviteit en het vermogen om te mentaliseren (ouder)
- Vergroten van zelfvertrouwen in opvoedcompetenties (ouder)
- Beperken van (effecten van) stress:
 - Verbeterde stress coping (ouder)
 - Verminderde opvoedstress (ouder)
 - Verminderde stress/onrust (baby)
 - Verminderde fysiologische stress (ouder/baby)

Onderbouwing interventie

Theoretische onderbouwing:

Sensitiviteit en het mentaliserend vermogen (zoals reflecteren en inleven) van de ouder zijn belangrijke determinanten voor het ontwikkelen van een veilige gehechtheidsrelatie tussen ouder en kind. Shantala Babymassage Individueel (met opvoedondersteuning) is erop gericht deze factoren door middel van babymassage en opvoedondersteuning te versterken. Zowel direct, als indirect door het vergroten van het opvoedcompetentiegevoel van de ouder en het beperken van (effecten van) stress bij ouder en kind. De interventie bevat elementen die belangrijk verondersteld worden voor de effectiviteit, zoals aandacht voor signalen van de baby en sensitiviteit van de ouder, een veilige sfeer, een jeugdverpleegkundige die is opgeleid als babymassagedocent met de juiste kennis en vaardigheden etc.

Concluderend zijn er diverse theoretisch sterke punten van deze interventie:

- De combinatie van babymassage en opvoedondersteuning;
- Babymassage als techniek om de sensitiviteit te vergroten en om ouder en baby samen ontspannen momenten te laten ervaren met aandacht voor elkaar;
- Inzetten op eigen effectiviteit: het gevoel van opvoedcompetentie van ouder versterken;

Shantala Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

- De ouder laten ervaren dat de baby de massage prettig vindt;
- De ouder laten ervaren wat de massage met haarzelf doet;
- Steun bieden bij opvoedkundige problemen in een informele setting: in de eigen omgeving van de ouder en met ruimte voor behoeften, wensen en vragen van ouders;
- Inspelen op de behoefte(n) van de ouder;
- Informeren over, oefenen met en feedback geven over het sensitieve opvoedgedrag van de ouder;
- Toepassing van directe ervaring en actief leren;
- Tempo aanpassen op de baby; vertragen;
- Zeer vroege interventie in het leven: kan laagdrempelig ingezet worden in de eerste 1000 dagen.

Zie voor een gedetailleerde beschrijving van de theoretische onderbouwing de beschrijving die te downloaden is via het [‘Loket gezond leven’](#).

Praktische onderbouwing van interventiemethoden:

Samengevat zijn de praktisch sterke punten van deze interventie:

- **De inbedding in het reguliere aanbod** van de JGZ;
- **Positieve en laagdrempelige** interventie;
- **Kortdurende interventie:** de opbouw van babymassage-instructies en thema's is verdeeld over drie huisbezoeken. Elk huisbezoek focust op een ander deel van het lichaam

van de baby en een ander opvoedthema en er wordt teruggekomen op vorige bezoeken. Indien nodig kan er een extra huisbezoek plaatsvinden.

- **Thuissetting middels huisbezoeken:** in een informele, veilige setting, namelijk in de eigen omgeving van de ouder;
- **Individueel:** het individuele karakter van de interventie biedt de mogelijkheid om mee te bewegen met individuele voorkeuren, wensen en gerichte vragen van ouders;
- **Bereik specifieke groep ouders:** sluit goed aan bij lage gezondheidsvaardigheden: niet talig (hands-on), persoonlijk, veilige omgeving, ruimte voor verder vragen/begeleiding/opvoedondersteuning. Door het laagdrempelige en kortdurende karakter van de interventie en door aan te sluiten bij de praktische mogelijkheden van de ouder, is deze interventie passend voor ouders die veel stress en onrust ervaren.

Resultaten internationaal en nationaal onderzoek

Internationaal onderzoek laat positieve gevolgen zien voor de baby (groei, slaap, huilen en motorische ontwikkeling) en voor ouders (zoals verminderde ouderlijk stress). Nationaal onderzoek liet ook positieve gevolgen voor de groei van de baby en een positieve trend op ouderlijke stress zien. Het onderzoek toonde aan dat ouders die meer ouderlijke stress

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

ervaren goed bereikt worden met de interventie. De ervaringen van de deelnemende ouders in de interventiegroep en de babymassagedocenten bleken positief. Ouders waardeerden de interventie met gemiddeld een 9- en waardeerden met name hun eigen actieve rol en dat de interventie thuis plaatsvond. De informatie sloot goed aan en zij voelden zich gesteund in het omgaan met hun baby.

De onderbouwing van de interventie en de (inter-)nationale onderzoeksresultaten staan overzichtelijk beschreven in een [factsheet voor stakeholders](#).

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Stappenplan implementatie-activiteiten JGZ-organisatie: financiering, processen, training, communicatie en materialen

De volgende stappen kunnen doorlopen worden om de interventie Shantala Babymassage Individueel te implementeren binnen een JGZ-organisatie:

1. Financiering:

- Kostenoverzicht opstellen wie | wat | wanneer
- Financiering regelen wie | wat | wanneer

2. Processen:

- Procesmanager en inhoudelijk adviseur benoemen wie | wat | wanneer
- Intervisie opzetten wie | wat | wanneer
- Evaluatie en monitoring inrichten wie | wat | wanneer
- Registratie inrichten wie | wat | wanneer
- Werkinstructie opstellen wie | wat | wanneer
- (Tijdelijke) Projectorganisatie instellen wie | wat | wanneer
- Risico's inschatten wie | wat | wanneer

3. Training jeugdverpleegkundigen:

- Train geïnteresseerde jeugdverpleegkundigen tot Shantala babymassagedocent wie | wat | wanneer

4. Communicatie:

- Communicatiematerialen verzamelen wie | wat | wanneer
- Promoten/communiceren binnen de organisatie wie | wat | wanneer
- Promoten/communiceren buiten de organisatie wie | wat | wanneer

5. Materialen:

- Massagematerialen aanschaffen wie | wat | wanneer

Shantala
Baby massage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

1. Financiering:

→ Kostenoverzicht opstellen

Stel in de voorbereidingen een overzicht op van de kosten op (zie onderdeel 3 van dit implementatieplan voor een [kostenoverzicht](#)) en bedenk een wijze om dit bij te houden.

→ Financiering regelen

Shantala Baby massage Individueel valt niet binnen het basispakket van de JGZ. De financiering moet in overleg tussen de gemeente en de JGZ-organisatie worden geregeld. Gezamenlijk wordt overlegd wat de voorwaarden en kosten zijn.

Ter illustratie: Bij CJG Rijnmond wordt bijvoorbeeld jaarlijks een vooraf afgesproken aantal baby massage-trajecten ingekocht door de gemeente: 87 trajecten voor gemeente Rotterdam, uitgevoerd door 4 baby massagedocenten (peildatum 2026). Het past vaak mooi in het Kansrijke Start-budget van de gemeente.

2. Processen:

→ Procesmanager en inhoudelijk adviseur benoemen

Het is aan te bevelen om een procesmanager en inhoudelijk adviseur te benoemen.

In dat geval is de **procesmanager** verantwoordelijk voor het proces en stuurt op uitvoeringsafspraken die met de gemeente(n) zijn gemaakt. Ook draagt de procesmanager als zodanig bijvoorbeeld (samen met de inhoudelijk adviseur) zorg voor periodieke verslaglegging. Een **inhoudelijk adviseur** is er in dat geval voor verantwoordelijk dat de interventie uitgevoerd kan worden. Deze kan onder andere zorgen voor bruikbare materialen, het opstellen van een werkinstructie, opzetten van intervisie, evaluatie onder deelnemende ouders, en registratiemogelijkheden binnen de context van de eigen organisatie. Zorg dat deze professionals voldoende tijd en ondersteuning krijgen om deze taken uit te voeren en dat bij alle collega's bekend is wie dit zijn en welke rol zij hebben.

→ Intervisie opzetten

Door binnen de JGZ-organisatie intervisie voor de baby massagedocenten te organiseren, wordt een extra impuls gegeven aan de kwaliteitsborging van de interventie, is er de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen, problemen voor te leggen en elkaar feedback te geven. Bekijk binnen de JGZ-organisatie wie deze intervisie begeleidt, hoe dit vorm wordt gegeven en hoe vaak deze wordt ingepland.

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Ter illustratie: Babymassagedocenten van CJG Rijnmond komen twee keer per jaar voor intervisie bij elkaar. Daarnaast is er viermaal per jaar een teamoverleg om het proces te bespreken. Denk aan uren, verdeling planning, aanmeldroute, administratie, enzovoorts. Dit teamoverleg gaat niet primair inhoudelijk over de interventie.

→ Evaluatie en monitoring inrichten

Het is aan te bevelen om de toepassing van de interventie en ervaringen van deelnemers te evalueren. Als voorbeeld kan [het evaluatieformulier in de bijlage](#) (zoals bij CJG Rijnmond) worden gebruikt. Deze kunnen door de procesmanager en/of inhoudelijk adviseur per kwartaal of bijvoorbeeld jaarlijks worden geanalyseerd. Op deze manier kan de kwaliteit van de uitvoering van de interventie worden gemonitord en wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre de interventie aansluit bij de deelnemers. Bovendien kan het helpen om verslag te maken naar de financierende gemeente.

Tip: Ook het [Kwaliteitskompas van het NJI](#) kan worden gebruikt om de kwaliteit van de interventie te monitoren.

→ Registratie inrichten

Zorg dat de registratie van de interventie in het DD-JGZ kan worden genoteerd, zodat door andere JGZ-professionals gezien wordt dat deze interventie wordt of is aangeboden. Deze gegevens kunnen zo nodig gebruikt worden in de verantwoording naar de gemeente.

→ Werkinstructie opstellen

In de werkinstructie wordt het proces rondom de Shantala Babymassage uitgewerkt. Te denken valt aan: korte uitleg over het product, uitgangspunten, aanmeldcriteria, aanmeldroute, registratie en verwijs naar materialen zoals genoemd evaluatieformulier. Zorg dat deze werkinstructie goed vindbaar is binnen de organisatie.

→ (Tijdelijke) Projectorganisatie instellen

Voor de implementatie kan een tijdelijke projectwerkgroep worden ingesteld, om de implementatie-activiteiten uit te werken.

→ Risico's inschatten

Er worden geen risico's van de interventie verwacht waarvoor preventieve maatregelen genomen dienen worden. Het is echter altijd goed om bij implementatie en intervisie na te gaan welke eventuele risico's er kunnen optreden, of daadwerkelijk zijn opgetreden.

Shantala
Baby massage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

3. Training jeugdverpleegkundigen

→ Train geïnteresseerde jeugdverpleegkundigen tot Shantala babymassagedocent

In Nederland biedt Dreumeland de specifieke [training tot Shantala babymassagedocent in de JGZ](#) aan. Dreumeland biedt zowel trainingen voor (een groep) individuele jeugdverpleegkundigen aan, als een in-company training. Zoek hiervoor enthousiaste verpleegkundigen die affiniteit hebben met de doelgroep en de opleiding tot Shantala babymassagedocent willen volgen. Het is van belang dat zij voor de training en uitvoer steun van het management en ruimte bij het inplannen van dagelijkse werkzaamheden krijgen en dat bij collega's bekend is wie de Shantala babymassagedocenten zijn.

4. Communicatie

→ [Communicatiematerialen verzamelen](#)

Voor het informeren van de **gemeente, externe partnerorganisaties en niet bij de interventie betrokken JGZ-professionals** kan de eerdergenoemde [factsheet voor stakeholders](#) gebruikt worden met de onderbouwing van de interventie en de (inter-)nationale onderzoeksresultaten. Ook kan de [informatievideo](#) voor ouders benut worden om externen een beeld te geven van hoe de interventie toegepast wordt en hoe ouders deelname ervaren.

Voor het informeren van ouders kunnen de volgende communicatiematerialen gebruikt worden: [informatievideo](#) en [infographic](#) (met meer informatie over de interventie voor ouders), een aanmeldformulier, een informatie- en instructiekaart om aan ouders te geven bij eerste massage-instructie, een certificaat en evaluatieformulier voor ouders bij afronding van de interventie en een website-tekst (zie als voorbeeld de [website van CJG-Rijnmond](#)). Materialen worden verkregen tijdens de scholing tot babymassagedocent en kunnen bij de interventie-eigenaar opgevraagd worden.

→ [Promoten/communiceren binnen de organisatie](#)

Voor een succesvolle implementatie binnen de organisatie is het van belang om ervoor te zorgen dat alle JGZ-professionals en managers binnen de eigen organisatie weten wat de interventie inhoudt, voor welke ouders deze bedoeld is, wat er van de ouders verwacht wordt tijdens de cursus, wie de uitvoerders zijn en hoe zij kunnen verwijzen. Dit betreft enerzijds het management dat goed op de hoogte is en uitdraagt de interventie te ondersteunen. Anderzijds betreft het draagvlak onder de collega-JGZ-professionals om ouders naar deze interventie te verwijzen. Hiervoor kunnen de bovengenoemde communicatiematerialen worden gebruikt, maar denk ook aan een presentatie tijdens een werkoverleg of een intern bericht/email hierover en geef regelmatig

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

updates. Vergeet nieuwe medewerkers niet te informeren, inclusief het wijzen van nieuwe jeugdverpleegkundigen op de mogelijkheden voor scholing. Zorg dat alle medewerkers weten bij wie ze terecht kunnen met vragen over de interventie.

→ **Promoten/communiceren buiten de organisatie**

Het is van belang dat ook externe organisaties weten wat de interventie inhoudt, voor welke ouders deze bedoeld is, hoe de interventie zich verhoudt tot ander aanbod, wat er van de ouders verwacht wordt tijdens de cursus, wie de uitvoerders zijn en hoe zij kunnen verwijzen. Denk hierbij aan alle 1e- en 2e-lijns voorzieningen die in de geboortezorgketen actief zijn, waaronder kraamzorg, verloskundigen, huisarts/POH, eventueel jeugd- of wijkteam en ziekenhuizen. Hiervoor kunnen de bovengenoemde communicatiematerialen worden gebruikt. Bij invoering is het goed om externe organisaties hierover te informeren, en over de mogelijkheid voor verwijzing. Het is aan te bevelen deze organisatie eens in de zoveel tijd een update of reminder te sturen. Zorg dat de gemeente en externe partners weten bij wie ze terecht kunnen met vragen over de interventie.

5. Materialen

→ **Massagematerialen aanschaffen**

Om de massage uit te kunnen voeren zijn er verschillende materialen nodig, zoals een pop, massageolie en eventueel een (yoga-)matje (zie kostenoverzicht onder [3. Kosten](#) interventie). Tijdens de [scholingscursus tot babymassagedocent](#) wordt hier ook aandacht aan gegeven. Bepaal wie binnen de organisatie, deze materialen aanschaf en waar ze bewaard worden voor gebruik en door wie. De communicatiematerialen staan beschreven onder stap 4 Communicatie.

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Kosten interventie

De kosten om de interventie uit te kunnen voeren, zijn opgebouwd uit verschillende onderdelen.

	Uren	Kosten zonder uren	Schatting totale kosten*
<u>Kosten scholing</u> (Per babymassagedocent)	Max. 44 (24 lesuren en 15-20 uur zelfstudie)	€ 550 (Prijspeil 2025)	€ 4.835 (€ 4.285 + € 550)
<u>Materiaalkosten</u> (Per babymassagedocent)		€ 70	
<u>Uitvoering</u> (Per traject; 3x huisbezoek)	9 uur (3 uur per huisbezoek)		€ 876,42
<u>Evaluatie</u>	5-10 minuten per evaluatieformulier en 2-4 uur jaarlijks voor analyse		Afhankelijk van aantal trajecten en evaluatieformulieren

* Uitgaande van een uurtarief van € 97,38 (NB: berekening gebaseerd op integrale uurtarieven van een jeugdverpleegkundige van CJG Rijnmond. Prijspeil 2025.

Hierin is rekening gehouden met scholing, materiaal en overhead).

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

1. Kosten scholing

De jeugdverpleegkundige volgt een scholing tot Shantala babymassagedocent. Deze scholing kost gemiddeld €550 (prijspeil 2025). De opleiding bestaat uit ca. 24 lessen. Daarnaast dient er (naar schatting) 15-20 uur te worden besteed aan zelfstudie en opdrachten, inclusief oefenen met (aanleren van) babymassage, het schrijven van een reflectieverslag en het lezen van studieboeken.

2. Materialen

Een deel van de materialen krijgt de cursist tijdens de scholing en zitten bij de kosten voor de opleiding inbegrepen. Denk bijvoorbeeld aan instructiekaarten en een reader met theorie en uitleg.

De kosten voor de overige materialen zijn:

- 1 pop (min. 50 cm, stoffen lijf), kosten naar schatting: ongeveer €40,00 per stuk.
- Zuivere amandelolie of natuurlijke pure olie, kosten naar schatting: ongeveer €10,00 per flesje.
- Optioneel: (yoga) matje ongeveer €20,00 per stuk.
- Studieboek (nieuwe versie in ontwikkeling; prijs d.d. april 2026 nog niet bekend).

3. Uitvoering

De uitvoering vraagt per huisbezoek een tijdsinvestering van 1 uur van de ouders en voor de gehele interventie 3 uur. Van de babymassagedocenten vraagt de voorbereiding, uitvoe-

ring, reistijd en evaluatie per huisbezoek een tijdsinvestering van ongeveer 3 uur en voor de gehele interventie 9 uur. De personele kosten van de JGZ-babymassagedocent voor de uitvoering van één interventie bedraagt daarmee 9 uur x € 97,38 = € 876,42. (NB: berekening gebaseerd op integrale uurtarieven van een jeugdverpleegkundige van CJG Rijnmond, anno 2025. Kosten zijn afhankelijk van geldende tarieven binnen de uitvoerende JGZ-organisatie.)

4. Evaluatie

Het verwerken van de evaluatieformulieren kost ongeveer 5-10 minuten per formulier. De jaarlijkse analyse vraagt naar schatting, afhankelijk van het aantal trajecten en formulieren, 2-4 uur (kosten zijn afhankelijk van het uurtarief).

Beheerkosten

Los van de in de tabel vermelde tarieven, kan sprake zijn van zogenaamde beheerkosten. Denk aan uren voor het uitvoeren van de intervisie, uren voor de procesmanager en de inhoudelijk adviseur, zoals voor het opstellen van verantwoording naar de gemeente(n). Deze investering is vooral afhankelijk van het aantal Shantala babymassagedocenten en aantal op te starten trajecten, als ook de keuzes die hierbij gemaakt worden binnen de uitvoerende JGZ-organisatie. Zie suggesties hierin onder [2. Processen](#)).

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Planning en tijdsinvestering

Planning:

Planning implementatie:

Om daadwerkelijk te kunnen starten met de uitvoering van de interventie Shantala Babymassage Individueel, moeten de implementatie-activiteiten uit punt 2 gereed zijn. Het betreft dus vooral de procesinrichting in de organisatie. Inschatting is dat de duur van het uitvoeren van de implementatie-activiteiten uit punt 2 gemiddeld genomen ongeveer een half jaar zal zijn.

De inschatting van de duur van de implementatie-activiteiten staat los van het voorafgaand regelen van de financiering in overleg met de gemeente. Hoelang dit duurt hangt af van de bestaande contacten en overleggen tussen de JGZ-organisatie en de gemeente en hoe snel hierop afspraken gemaakt worden. Begin vroeg met het informeren van de gemeente over de mogelijkheid van het aanbieden van de Shantala Babymassage in de JGZ en de voordelen en kosten hiervan. Hou hierbij rekening met de deadlines en planning van de financiering van de gemeente voor het komende kalenderjaar.

Planning uitvoer babymassage:

Ervaring leert dat aanmeldingen voor Shantala niet gelijkmatig verdeeld over het jaar binnenkomen. Er zijn piekmomenten (voor- en najaar) en dalmomenten (zomer).

Houd met de planning ook rekening met vakantie van de babymassagedocenten en het aantal ingekochte trajecten per jaar.

Ter illustratie: Bij CJG-Rijnmond worden jaarlijks voor gemeente Rotterdam 87 babymassagetrajecten ingekocht (van gemiddeld 3 huisbezoeken) en uitgevoerd door 4 jeugdverpleegkundigen die getraind zijn als Shantala babymassagedocent (peiljaar 2026).

Plan ook tijd voor de werkzaamheden van de procesmanager en inhoudelijk adviseur en voor de intervisiebijeenkomsten, verwerking van de evaluatieformulieren (afhankelijk van het aantal intervisiebijeenkomsten en evaluatieformulieren), en voor scholing van nieuwe jeugdverpleegkundigen.

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Tijdsinvestering:

Zie de uren-kolom in de overzichtstabel bij [punt 3 “Kosten”](#) voor een overzicht van de tijdsinvestering in uren per training en per babymassagetraject. Houd rekening met een tijdsinvestering voor de volgende personen:

- Babymassagedocenten (scholing, voorbereiding en uitvoeren interventie en intervisie)
- Procesmanager (stuurt op uitvoeringsafspraken die met gemeente(n) gemaakt zijn)
- Inhoudelijk adviseur (coördineert uitvoer interventie in organisatie: regelen materialen, werkinstructie, intervisie, en (samen met procesmanager:) evaluatie en registratie)
- Communicatieadviseur (aandacht voor de interventie binnen en buiten de organisatie)

De tijdsinvestering voor deze personen is grotendeels afhankelijk van het jaarlijks aantal babymassagetrajecten en binnen de context van de uitvoerende JGZ-organisatie gemaakte keuzes hierin (zie onder [2. Processen](#)).

Shantala
Baby massage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Stappenplan en materialen per babymassagetraject

Elk babymassagetraject bestaat uit drie huisbezoeken door een gecertificeerde JGZ-verpleegkundige. De opbouw van babymassage-instructies per lichaamsdeel en het bespreken van bepaalde opvoedthema's zijn verdeeld over deze drie huisbezoeken, en er wordt kort teruggekomen op vorige bezoeken. Tijdens de opleiding wordt er nader ingegaan op de opbouw van elk huisbezoek en de onderbouwing hiervan. Indien nodig kan er een extra huisbezoek plaatsvinden. Of er kan eerder gestopt worden als de interventie door omstandigheden niet passend blijkt, of als ouders aangeven te willen stoppen.

Elk babymassagetraject doorloopt de volgende praktische stappen:

Actie	Benodigde materialen*
1. Ouders informeren over de interventie en verwijzen naar meer informatie (na verwijzing door JGZ-/jeugdprofessional)	Informatie ouders: informatievideo, infographic, website
2. Ouders aanmeldformulier laten invullen	Aanmeldformulier
3. Eerste huisbezoek: introductie & overhandigen informatieblad met massagetechnieken. Eerste babymassage-instructie (specifieke lichaamsdelen), bespreken opvoedthema & vragen/zorgen ouders.	Informatieblad massagetechnieken voor ouders. Pop, massageolie en eventueel (yoga-)matje
4. Vervolg-huisbezoeken met babymassage-instructie (specifieke lichaamsdelen), bespreken opvoedthema's & vragen/zorgen ouders.	Pop, massageolie en eventueel (yoga-)matje
5. Bij het laatste huisbezoek vullen ouders het evaluatieformulier in en ontvangen zij een certificaat voor hun baby.	Evaluatieformulier Certificaat

* Voorbeelden van formulieren zijn op te vragen via de interventie-eigenaar.

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Handige links en meer informatie

- [Factsheet voor stakeholders](#): Voor een overzicht van de onderbouwing van de interventie en de (inter-)nationale onderzoeksresultaten
- Interventiebeschrijving in [Loket Gezond Leven](#) (RIJM) en als theoretisch goed onderbouwd opgenomen in [Databank Effectieve Jeugdinterventies](#) (NJI)
- Informatie-video & infographic 'Shantala Babymassage' voor ouders:
 - [Informatievideo](#)
 - [Infographic ouders](#)
- [Scholing tot Docent Shantala Babymassage JGZ via Dreumeland](#)
- [Voorbeeld evaluatieformulier](#) Shantala Babymassage Individueel, naar voorbeeld van CJG Rijnmond.
- [Downloadlink van dit implementatieplan](#) (Klein Velderman en collega's, 2026).

Shantala
Babymassage

Implementatie

Kosten

Planning

Stappenplan

Meer informatie

Colofon

Colofon

Auteurs

TNO Child Health, CJG Rijnmond en Dreumeland

Coördinatie

Mariska Klein Velderman & Sylvia van der Pal (TNO)

Redactieraad

Helma Zunderman, Margareth Jeschke, Violetta Mc Laughlin en Ivanka van Delft (CJG Rijnmond); Karin Beumer (Dreumeland); en Dafna Windhorst (TNO)

De IDEAS-[implementatietool](#) van TNO (“Meer dan 100 strategieën om een interventie of innovatie goed in te voeren”; Theunissen M., van Empelen P., & Fekkes M. (2022). Leiden: TNO) is gebruikt bij het opstellen van de inhoud en stappen van dit implementatieplan.

Ontwikkeling van dit implementatieplan (en de infographic en informatievideo voor ouders) werd mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van ZonMw (Implementatie-impuls met dossiernummer 10690462410014 van project 555002011;

“De effectiviteit van de baby massage interventie ‘Shantala Babymassage Individueel’ voor kwetsbare gezinnen in de vroege levensfase”).

U verwijzen naar dit implementatieplan graag als volgt: Klein Velderman, M., Van der Pal, S., et al. (2026). *Implementatieplan Shantala Babymassage Individueel: Een combinatie van babymassage en opvoedingsondersteuning aan huis in de context van de jeugdgezondheidszorg*. Leiden: TNO, CJG Rijnmond, Dreumeland.

Voor vragen of meer informatie

Vragen of meer informatie over praktische uitvoer en implementatie van interventie:

Interventie-eigenaar, zie [Loket Gezond Leven](#)

Vragen of meer informatie over onderzoek en effectiviteit van interventie:

TNO, Secretariaat Child Health: childhealthsecretary@tno.nl